

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-ora 6 cr.
a treia-ora 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăcii Nr. 15.

Telefon Nr. 14.

Se prenumără și la poste și la librării.

În România:

la dlul Carol Schuler în București, strada
Labirint nr. 4.Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază
Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Un mare fals.

(R). Nu de geaba este Bánffy capul guvernului unguresc, ci, pentru-ca să se illustreze și etern să-și rămână numele în istoria constituționalismului unguresc. Pentru-că nimeni ca el nu știe să „practice” aparatul electoral. A dovedit-o aceasta prin alegerile parțiale, indeosebi cu cea dela Nitra, care cu toate ilegalitățile ei, a fost validată de mameleci guvernamentali, de această adunătură, care votează încredere tuturor Bánffy-ilor, numai osul de ros se nu-i scape. Înșiși Ungurii s'au indignat de validarea acelei alegeri, încât un deputat a zis că „e nebun cel-ce mai protestează alegeri în Ungaria!”

Vestit are să se facă însă Bánffy numai de aci încolo; când va face alegerile generale.

Și e vorba să le facă mai iute decât s'ar crede. Cel puțin așa scriu toate foile ce ne sosesc azi din Budapesta.

În ședința de Sâmbătă a Dietei s'a și discutat această chestie, de care se teme mai ales opoziția. Ar fi vorba ca alegerile să se facă prin Februarie ori Martie. Până atunci guvernul și cere un *indemnity*. Baronul Fejérváry, ministru de honvezi și persoană grată la Curte, se zice că a și vorbit în privința aceasta cu M. Sa Monarchul, dar' acesta i-ar fi răspuns, că Bánffy se poftescă întâiu a reînol pactul dualist, care tocmai acum expiră.

Care este adevărul asupra acestor faime, e cu greu de aflat. E foarte probabil însă, că alegerile acum ori mai târziu, dar' Bánffy le va face. Cel puțin el și colegii sei se *prepară*. Nu e nici un pod, care să se inaugureze, fără ca vre-un ministru din actualul cabinet să nu fie de față. Toți asigură pe alegători de înalta lor sollicitudine pentru „tot ce privește bunăstare și înflorirea patriei”. Adevărat, că în ședința de Sâmbătă a comisiei financiare primul-ministru a spus că alegerile nu se vor face înainte de timpul obișnuit. Nimeni nu crede însă aceasta. Atâta minte are și Bánffy să nu-și tradeze planul. El vrea să lase opoziția în nedumerire, ca astfel să o surprindă.

Dacă n'ar ave de gând și nu ar spera disolvarea, nu s'ar fi pus cu

atâta zel pe „întocmirea” listelor electorale, și mai les n'ar fi ordonat *falsifi-* carea listelor.

Și s'a falsificat cum numai sub Bánffy se poate.

Dăm, ca dovadă în privința aceasta următoarele dintr'un discurs rostit în dietă, ședința dela 21 Noembrie, de către contele general Pongrácz:

„În comitatul Nitra sunt 11 cercuri electorale. Două din ele sunt foarte guvernamentale. Aici alegătorii s'au înmulțit tare. În celelalte în fiecare au fost șterși din lista alegătorilor câte 500—600 (Strigăte din partea opoziției: „Infamie, rușine!”) În cercul electoral al Nitrei au fost 2406 alegători, pe anul viitor sunt înscriși numai 1823. Au fost deci șterși 583. În cercul electoral Érsekújvár au fost 2405 alegători. Dar' ființă au ales pe Mérey Lajos, opozant, anul acesta au fost frustrați de drepturile lor de alegători 403. În cercul electoral Vágvecse au fost șterși 450. În Vágújhely însă, cerc electoral guvernamental, nu se observă nici o fluctuație.”

Și așa mai departe, în fiecare cerc, unde sunt opozanți.

Grav este însă nu numai faptul falsificării, ci că legea s'a nesocotit cu porunca stăpânirii. Contele Pongrácz a arătat adevărat și citat dintr'un ordin rezervat al fișanilor, adresat solgăbirelor. Li-se poruncește să întocmească lista electorală așa, ca „alegătorii liberali să nu suferă scădere”, ceea-ce în limba administrativă ungurească însemnează: *turtește unde poți pe opozanți!*

Ei, dacă așa face guvernul față de Unguri, cari îl pot lua în Dietă la răspundere, își poate ori-și-cine închipui cum procedează față de alegătorii români. Deja alegerile municipale ne-au arătat ce știu să facă agenții lui Bánffy. Ear' cum ar „manevra” la alegerile generale, nu este greu de închipuit.

Fără frică de a fi desminții prin fapte ulterioare, putem concluda:

Vom ave sub Bánffy alegeri generale, de cari numai alegătorii din Solnoc-Dobăca pot să aibă oare-care idee, alegeri cari vor rămâne ca un stigma pe statul ungar constituțional, ce intră în a doua miie de ani a existenței sale.

Au fost vestiți „kurucz”-ii lui Rákoczi, cari incendiau, jăfuiau și omorau

în numele „libertății”. Agenții constituționali” ai lui Bánffy le va întunece însă gloria.

I. P. S. Metropolitul Dr. Victor Mihali, care se bucură de atâtea simpatii nu numai între credincioșii sei greco-catolici, dar care are stima tuturor Românilor din Transilvania și Ungaria, a plecat din Sibiu Sâmbătă seara. Între fruntașii români din loc, cari au fost distinși cu visita înaltului prelat, este și dl Dr. Rațiu, președintele partidului național român.

Electoral. Falsificarea listelor electorale a fost și este încă în discuția asupra bugetului una din temele cele mai triste ale oratorilor opoziționali din dieta maghiară. „Budapester Tageblatt” serie relativ la acest fapt: „Falsificările constatate în toată țeara indică, că baronul Bánffy vrea să facă alegeri iarna”. Opoziția își va da silința să împedă această idee.

Alegeri? Asupra rezultatului viitoarelor alegeri pentru parlament, „Budapester Tagblatt” serie într'un articol de fond, că „abia s'ar pute admite ca alegerile nouă să schimbe majoritatea actuală într'o minoritate, mai ales după-acele-ce s'au întemplat cu listele electorale”.

Un semn că n'au murit. Despre Rutenii din Ungaria pare-că este stabilită pretutindeni convingerea, că sunt destinați morții, că nu se mai pot scula de pe pat. Au o singură foaie, cu caracter bisericesc, intitulată „Listok” (=foaie mică). Discutând legea despre neconfesionalitate, ziarul rutean spune:

„Pentru poporul nostru rutean din Ungaria religiunea este cu atât mai scumpă cu cât în ea se cuprinde toată cultura lui. Poporul nostru este într'adevăr evlavios, religiunea străbate tot sufletul lui, fără ea nu-ți poți închipui Ruteanul ungurean. Alte poare au diferite instituții culturale; pentru Ruteanul ungar însă întreaga activitate culturală se concentrează în biserică. Luați-i religia, face-ți-i neconfesional: și el va deveni întru asemenea cu Indianul din America. Cu neconfesionalitatea paralel merge mână în mână seibătăcirea moravurilor, uitarea de tot ce este măref, nobil, frumos, bun...”

„Milvește ne, Doamne, și măntuiește-ne pe noi.”

Despre căsătorie.

Budapesta, Noembrie.

Sub acest titlu a ținut, dl A. Pop, rigorosant în drept, a patra din conferențele universitarilor Români din Budapesta. Din această interesantă conferință, eată câteva spicuri:

Începe cu definiția, din care scoate și criteriile căsătoriei, drept basă pentru regularea dreptului matrimonial:

„Căsătoria este unirea a două persoane de sex diferit, pentru a trăi vieața întreagă. (Nuptiae sunt conjunctio maris et faeminae, consortium omnis vitae, divini et humani juris communicatio; ori: nuptiae sive matrimonium est viri et mulieris conjunctio, individuum vitae consuetudinem continens).

„Deci persoane de același sex nu se pot căsători; *poligamia* și *poliandria* nu pot avea loc; și: conviețuirea are să dureze până la moartea unuia dintre căsătoriti”.

Vorbind despre scopul căsătoriei, neagă aserția onora, că ar fi: *sustinerea genului unui om*.

„Aceasta cu atât mai mult, căci dacă ar fi adevărată aserția, despre acest scop al căsătoriei, atunci n'ar trebui permisă căsătoria între persoane, cari din etatea prea înaintată de pildă, nu sunt în stare a procrea copii; ori a juns în această stare: ne mai având scop pentru dinșii căsătoria, ar trebui despărțiți sau cel puțin a li-se permite despărțirea.

„Tot astfel ar trebui admisă în interesul realizării acestui scop și: *poligamia*, ear' poligamia este contra naturii, în vreme-ce bărbații și femeile se nasc în același număr, ba în Grecia mai puține femei ca bărbați.

Admițând procrearea copiilor ca scop al căsătoriei, ar trebui admisă și căsătoria pe timp limitat și pe probă.

„Nu poate fi deci altul scopul căsătoriei, decât conviețuirea pentru a se întregi și ajutarea reciprocă între toate împrejurările vieții. Cât despre copii, acestia sunt numai urmarea căsătoriei, putem zice, că sunt dar dela Dumnezeu”. Trece apoi conferențiarul la o urmare a căsătoriei: la familie, înființată prin căsătorie.

„Familia este cercul unor oameni legați între sine, parte prin căsătorie, parte prin comunitatea sângelui. Ca atare, familia este pepiniera celor mai frumoase virtuți, numai în familie se poate afla *moralitatea deplină*, numai în familie se poate desvolta *altruismul*, *jertfirea de sine* pentru alții și pentru fericirea altora; numai în familie se pot crește copiii așa, ca să fie creștini buni, cetățeni

bravi și membri folositori ai societății omenestii. În familie câștigă omul primele impresii, hotărâte pentru toată vieața, în familie învață omul a recunoaște autoritatea și se dedă a se supune legii și dreptului.

„Pentru aceasta, căsătoria prin înșasi ființa ei, este ceva *plin de demnitate*; este un lucru sfânt, este *sacrament*”.

Despre natura de drept a căsătoriei, la care trece apoi conferențiarul, și pe care o desvoltă cu deosebită grijă și cunoștințe, spune următoarele:

„Fiind căsătoria cea mai intimă comunitate de vieață, rațional, numai prin învoirea reciprocă, prin consensul partidelor interesate poate să se facă.

„Admițând consensul, trebuie să recunoaștem, că încheierea căsătoriei este *contract*; contractul apoi este ceva juridic, ergo se impune de sine părerea, ca statul să aibă dreptul de a regula matrimonul.

„Dar' căsătoria nu conține numai și exclusiv chestiuni juridice, ci are și momente etice și religioase pe lângă cele juridice, în vreme-ce căsătoria nu este contract de drept privat; nu este numai o relațiune de drept, înființată prin contract, ci este un așezământ care, ce-i drept, se bazează pe învoirea reciprocă, pe consensul partidelor interesate, dar' încolo este independent de voința a celor a

„Deosebirea între un contract de drept privat și între cel matrimonial se vede și de acolo, că: conținutul celui dintăiu se stabilește de însuși partidele și numai acestea are putere obligatoare, asupra cărei s'au înțeles; aceea însă despre, care n'a fost vorba, ori cât de ponderos ar fi pentru vre-o partidă, nu se poate lua în considerare fără o nouă învoire a celorlalte partide. Până când la contractul matrimonial dispoziția partidelor se restringe numai la a decide, că voesc a se căsători; celelalte urmează de sine din însași natura lucrului, și partidele n'au voie a face vre-o schimbare.

„Așa căsătoria încheiată în bună formă, obligă pe soți la conviețuire până la moarte, la fidelitate reciprocă și dă fiecarei dintre soți drept asupra celuilalt etc.

„Aceste lucruri nu trebuie luate în contract, ca să se poată valida, dar' nici eschide nu se pot prin contract.

„Așa nu se poate încheia căsătoria cu rezervarea dreptului de a nu respecta fidelitatea conjugală; nu se poate face pe timp limitat, sau cu eschiderea împreunării sexuale și a procreării copiilor etc., toate acestea fiind

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Magazinul Barbuni.

— Roman. —

De

André Theuriet.

Tradus de I. E. Prodan.

(Urmare).

II.

Havier Duprat era al patrulea fiu al unui consilier dela curtea din Metz. Părinții sei, având să înzestreze trei fete, dăduseră fiului lor de întreagă moștenire o educațiune îngrijită și frumoase relațiuni. După-ce îl crescuseră la părinții din colegiul Saint-Augustin, îl trimiseră la Paris să urmeze cursurile facultății de drept.

Tinărul om își părăsise familia, având în buzunar o slabă pensuine de optsprezece sute de franci, însă provăzută cu o amplă proviziune de înțelepte consilii, analoage acelor pe cari Poloniul le dă fiului seu Laert în Hamlet: a fi totdeauna în religiuine și în politică pentru principiile de ordine și de autoritate; a nu se împotrivi nici-odată bunei-cuviințe nici a lovi în personagele oficioase; a se împietini mai ales cu oameni, cari sunt așezați mai sus decât dînsul pe scara socială; a curteni femeilor mai înaintate în vîrstă, a nu se lăsa primei sale emoțiuni, a vorbi puțin și a asculta mult.

Tinărul Duprat dăruit cu o puternică voință, cu un spirit clar și cu o ambițiune puțin comună, urmasse după literă recomanțiunilor părințești. Și a și reușit el în lume și sosise în Villotte cu reputațiunea unui om distins, serios, chemat la celemai emi-

nente pozițiuni. Fasonat de către bunii părinți ai colegiului Saint-Augustin, el învățase de timpuriu a se conduce înțelepțește și cu dibăcie în vieață; într'o epocă, unde un fel de religiositate redevenise în modă, el știa să împreune într'o justă măsură ocupațiunile pioase și distracțiunile lumești, asistând în aceeași zi la conferențele unui părinte lazarist și la balurile prefectului, trecend ușor peste evlavia sa o amabilă lustrueală de om, bine crescut; cu un cuvânt, blând, sumet, insinuant, rezervat, avend tot ce trebuia pentru a se purta convenabil în lume.

Havier era de minune în acest mic oraș, unde mamele îl citau ca pe un exemplu înaintea fiilor lor junași și unde tatăni fetelor de maritat îl priveau cu ochi dulci. Perspicace și fin cum era, el observă iute impresiunea ce o produsese asupra doamnei Lafrogne.

Un alt om de vîrstă lui ar fi putut fi adus încă și mai ușor în tentațiune. Juna femeie era dragălașe de să o poftesti, elegantă, avută, într'o pozițiune de a alina foarte tare vanitatea unui povestitor de galanterii. Afară de aceasta, era evident, că bărbatul ei o neglijă, că se plictisise de vieața ce trebuia să o ducă și că n'ar fi fost supărată aflând un consolator. Havier Duprat era prudent și chibzuit și, cu toate-că cei douăzeci-și-cinci de ani ai sei îl gâdilau tare în miul oraș lipsit de isvoare, el ținea înaintea de toate la aceea, că să nu se compromită și nu voia să se apropie decât de lucru sigur.

Fructul oprit îl aducea în ispită, dar' el doria, ca ramura să vină de sine în apropierea mîinii sale.

Pe scurt, printr'o compromisiune de conștiință, ceea-ce nu este rar de a întâlni la naturile mai mult abile decât sincere, el voia

să păcătuiescă, numai ca în ochii lumii să-și poată da aparențele unui om galant, care n'a succumbat decât resistind corpului seu.

Havier se și păzi de a profita de permisiunea octroată de Laureția și de a-i duce numai decât cărțile de cari vorbea. În timp de două săptămâni el se țin în rezervă îndestulându-se de a trimite respectuoase ochiri în direcțiunea ferestrei vecinei sale. Paciența îi fu răsplătită, căci într'o frumoasă Duminică primă visita lui Germanin Lafrogne în ținută de ceremonie.

Havier Duprat, se arătă proprietarului seu sub chipul unui băiat serios, „cu trup cu suflet pentru chemarea sa”. Conversațiunea fu afabilă și cordială. Retrăgându-se, Germanin zise lui Havier: Ei 'mi-am adus aminte de ceva! Femeia mea m'a rugat de a-ți reaminti de cărțile ce i-le-ai promis.

Tinărul om își puse uitarea în sarcina numeroaselor sale ocupațiuni și propuse dlui Lafrogne de a duce însuși volumele.

— Cererea d-nei Lafrogne poate că este indiscretă, reluă bărbatul; scuza-o, ea este o cetitoare pasionată și biblioteca noastră nu e prea bine garnisită.

Havier luă de pe o policioară a bibliotecii cărțile: „Valentine”, „Confession d'un Enfant du Siècle” și „Poesiés du Musset”, apoi le dete curatului la suflet Germanin, care cu nevinovăție luă cu sine aceste cărți ai căror autori nu-i cunoștea chiar nici după nume.

Pentru un cucernic alegerea era cel puțin particulară; dar' Havier probabil se cugeta, că oamenilor trebuiesc date cărți potrivite gustului lor, și că spiritele precum și stomacurile pasionale se acomodează mai bine cărnuirilor solide decât delicatețelor.

Înainte de a reapără la Lafrogne, Havier așteptă cu paciență ca opurile lui Muset și

ale lui George Sand să-și fi produs tot efectul lor asupra tineri imaginațiuni a Laureției. El se mărgina de a o saluta dimineța și seara, dela fereastra sa; nu lăsa însă nici o ocaziune de a intra în conversațiune cu bărbatul ei. Într'o după amiază îl însoți pe Germanin chiar la moșia sa dela Remberconr. Laureția nu era cu ei, și Germanin, ca adevărat proprietar își plimbă oaspele prin toate unghiurile moșiei sale, îl făcu să-i admire cotețul de căni, grajdurile, șurile pline și în spre noapte îl readuse sdrobot de obo-seală.

Lafrogne cel mai tinăr era încântat de locatarul seu. — „E tare de treabă acest tinăr om, zise el femeii sale și lui Hiacint, e un băiat care știe din doască în doască codicele și un plăcut tovarăș... puțin prea ceremonios, de exemplu!... Aveam intențiunea să-l fac să cineză cu noi, ca pe un om de casă... Crede-mi-ai că n'a voit nici decum să vină? 'Mi-a adus o grămadă de multumiri și compimente, și, pe credința mea, l'am lăsat... N'am putut să-l apuc de mănecă, nu-i așa?”

Laureția se multumi de-a suride cu un aer puțin ironic, dar' în interior ei era atinsă. Era supărată pe Havier pentru această rezervă excesivă. De două săptămâni, lucrarea cristalizațiunii despre care vorbește Stendhal se opera încet în capul tinerei femei. Primăvara cu aerul ei moale, lirismul cărților împrumutate de dl Duprat, ajutără încă aceste tăcute înfloriri a amorului.

Ghemuită pe scaunul seu lung, în dosul perdelelor sale luminate de soare, Laureția cetia cu sete nopțile și, din când în când, prin deschizătura storelor (perdelelor) arunca câte o privire asupra ferestrei lui Havier. Une-ori în oarele luminoase ale dimineții sau seara, pe întunec, îl vedea pe Havier frun-

zărind prin dosarele sale. După cină, earăș venia să se razime pe coate la fereastra fără lumină în dosul persienelor sale și cu plăcere îl urmăria, mergend și venind prin cabinetul seu luminat în mod discret de-o lampă pusă pe masa de scris. Fereastra tinărului om rămănea deschisă până târziu noaptea. Stând plecată în umbră, Laureția distingea cărțile îngrămadite pe masă, globul nepoleit al lampelor în giurul căruia se învîrtiau falenele (fluturii de noapte. N. trad.) atrase d'afară de lumină. Vedea sfelta umbră a lui Havier mișcându-se dela masă până la bibliotecă. O adă frumoasă, mândră și tristă ca pe Benedict din Valentine; ea-i împrumutaua melancolia ironică și pasionată a eroilor lui Musset și-l plîngea de-a trăi astfel totdeauna singur. Invidia micii fluturi, cari puteau să intre în dragă voie la el și să planeze deasupra mesei lui de lucru; ar fi dat mult se poată străbate ca ei, fără-ca el să bănească, în strășnica odaie de studiu, și să-i apară dintr'odată ca musa consolătoare a nopții lui Maiu.

Într'o dimineată, i-se oferî ocaziunea a-și satisface această fantazie și ea nu știu să-și reziste. Havier era la parchet, și cameriera, însărcinată cu îngrijirea locatarului, venise să ceară Laureției perdele albe pentru fereastra cabinetului de lucru. După un moment de esitare, Laureția se rezolvă să însoțească cameriera sub pretextul de-a aduce însași înapoi cărțile ce-i le-a fost împrumutat Havier. Peste tot, în asta nu era un mare păcat, se gândia ea, și de altminternea, toate proprietățile privesc de o datorință a se fugii de aceste măruntșuri ale menajului.

Fără îndoială inima ei bătea tare urcând scările dlui Duprat. (Va urma).

contra conținutului etic al căsătoriei, care nu cade sub dreptul de dispoziție al partidelor.

„Și fiindcă acestea dau conținutul propriu al căsătoriei, și acestea nu sunt lucruri juridice, — nu se poate recunoaște dreptul exclusiv al statului de a regula el singur căsătoria. Dimpotrivă, momentele etice căzând în sfera dreptului bisericii, în chestie de căsătorie primul cuvânt trebuie să-l aibă biserica.

„Dar de altă parte are căsătoria și părți juridice, cari, ce e drept sunt numai de natura accesorie, dar totuși de mare însemnatate, precum: îndatorirea de a se ajutara reciproc, relațiile de avere, creșterea copiilor, întreținerea, moștenire etc., acestea ea- răși nu pot fi regulate de biserică.

Astfel natural ar fi, ca biserica și statul în bună conțelegere să reguleze dreptul matrimonial.

„Până acum așa a și fost și cu atât mai virtos trebuia să fie așa, că mai toate statele moderne s-au născut și dezvoltat sub scutul și ocrotirea bisericii, care era deja constituită și își avea dezvoltata ei constituțiune.

„Dar cu timpul, în măsura ce a crescut și s-a consolidat statul, a slăbit biserica prin pisma și ivirea a nouă secte, cari toate se consideră pe sine de singur adevărate depozitare ale creștinismului, ale învățăturilor evanghelice. Acum era și este imposibil statului de a proceda în conțelegere numai cu o biserică, căci atunci celelalte se plâng de neîndreptățire, ează o conțelegere cu toate este imposibilă, deoarece chiar în chestii matrimoniale au principii și învățături diverse.

„Ce a făcut deci statul în fața acestei stări a lucrurilor? A zis: partea juridică a matrimonialului vou regula-o eu; cea etică-religioasă o las fiecărei confesiuni să o reguleze în consonanță cu învățăturile și cu dogmele sale. Procedura cu totul liberală aceasta.”

(Va urma.)

Lucrul manual

în
școalele din România.

Sub titlul de mai sus a apărut în „Revue pédagogique belge”, nr. 15 Nov. un articol din penna dlui I. N. Roman, distinsul literat român și amic al nostru, următorul studiu, pe care-l dăm în traducere, sperând că va fi citit cu plăcere de toți amicii școlii române.

Organizarea cu totul modernă a statului român datează numai de vreo o treizeci de ani. Vechia organizare interioară făcută când sub influența rusească, când sub cea turcească, a căzut grație eforturilor stăruitoare ale celor două principate române dela grile Dunării, Moldova și Muntenia, unite sub aceeași constituție și alcătuind un singur stat. Prin muncă și lupte, aceste două țări surori au ajuns a înlocui vechiul lor regim prin o organizare nouă în raport cu ideile moderne, cari au presidat la organizarea statelor Europei apusene. Românii au proclamat independența lor în urma războiului din 1877 la care războiul Dorobanților români sub conducerea prințului Carol, au luat o parte atât de glorioasă. După patru ani România deveni un regat independent.

În timpul acestor din urmă treizeci de ani, administrația, justiția, finanțele, toată viața politică, economică și socială au suferit profunde schimbări. Ioan Ghica, cunoscut atât ca scriitor, cât și ca om politic, când ne face tabloul tineretii sale, astfel cum a trăit-o, pare chiar Românilor, că scrie despre fapte ce se rapoartă la o epocă foarte îndepărtată în trecut; și la toate acestea lucrurile ce el ne povestește sunt din întâia și chiar din a doua jumătate a acestui veac.

Românii, timp de veacuri apăsători ai Europei-occidentale contra năvălirilor barbare, numesc astăzi țara lor „Belgia Orientului”. Acest titlu, trebuie să-l recunoaștem, ne arată analogia ce este între rolurile ce aceste două popoare au de îndeplinit în istorie. Sub multe raporturi influența civilizatoare a Belgiei a fost, fără îndoială, preponderantă în Europa-occidentală. Și un foarte apropiat viitor ne va arăta, sub o lumină mai vie, rolul civilizator, pe care Românii, acest popor latin prin excelență îl vor îndeplini în acele regiuni ale Europei-occidentale, în frumosu și fertilul basin, cuprins între Carpați, Dunăre, Prut și Marea-Neagră.

Românii au înțeles, că cel mai puternic factor de civilizație este instrucția; astfel în această perioadă de viață întinsă, de progrese repezi, ei au pus învățământul pe un picior de egalitate completă cu cel al țărilor celor mai înaintate. Este de prisos a mai menționa legea din 1866, prin care învățământul primar rural și urban a fost făcut obligator pe timp de patru ani. De cătva

timp învățământul primar rural este obligator pentru șase ani.

Universitățile din București și Iași răspândesc în fiecare an în țeara întreagă generații de oameni instruiți. Cât despre școalele speciale, care se pot compara cu cele mai bune școale similare din toată Europa, e de ajuns să spunem, că marele pod dela Cernavoda peste Dunăre, inaugurat de curând, a fost construit de ingineri români, după planurile și sub conducerea dlui Saligny, profesor la școala de poduri și șosele din București.

În învățământ, oameni politici ca dñii: D. Sturdza, P. Poni și Titu Maiorescu au făcut însemnate reforme. Cea mai recentă este introducerea lucrului manual în școalele normale de învățători și apoi în școalele primare rurale și urbane. Această reformă a fost elaborată sub ministerul domnului Tache Ionescu.

Este adevărat, că un învățământ manual a existat de pe la 1870, dar organizat pe vechile baze industriale. Rezultatele acestui învățământ însă n-au fost satisfăcătoare. Orașul Iași, de pildă, a întreținut timp de mai mult de douăzeci de ani o școală specială de meserii; aceasta l-a costat două milioane și jumătate, dar n'a produs decât patru sau cinci meseriași, cari practică încă meseria lor. De altfel lupta cu produsele industriilor străine era prea inegală și încercarea nu putea reuși. Această stare de lucruri a făcut să se nască ideea înființării unei industrii naționale române. Astfel guvernul liberal al lui Ioan Brătianu a făcut să se voteze în 1888 o lege, oferind mari avantaje Românilor și străinilor, cari și-ar angaja capitalurile în asemenea întreprinderi.

Învățământul lucrului manual, introdus în școale prin legea din 19 Maiu 1893, se deosebește cu desăvârșire de acest învățământ de meserii; despre care a fost vorba mai sus. Scopul acestui învățământ este în primul loc educativ și sub acest raport buna lui influență este azi universalmente recunoscută de toți cei-ce se ocupă de această chestiune. În Rusia, de pildă, până în 1884 acest învățământ era mai cu seamă profesional; începând dela această epocă și mai ales dela marele congres național din 1890, tendința învățământului manual era educativă. *)

Lucrul manual exercitează mâna, ochiul în general toate simțurile, spiritul chiar și toate facultățile sale. — Astfel în școalele speciale de lucru manual din Lipsa, dintre care una e condusă cu multă competență de dl Barth, ocupațiunile manuale au fost combinate cu lucrările programului intelectual. Și cu drept cuvânt aceste școale și-au luat ca devisă următoarele versuri:

„Bilde das Auge, übe die Hand
Fest wird der Wille, scharf der Verstand.” **)

Abstracție făcând de utilitatea sa practică, acest exercițiu, cu care tinerii sînt obișnuiți, îmoldește atențiunea, ajută și deprinde spiritul a concretiza și a aplica conștiințele abstracte de desemn, geometrie, fizică etc., deșteaptă sentimentul de emulație, stimulează invențiunea; deprinde pe tineri cu ordinea, curățenia și exactitatea, îi face mai diligenți, mai pătrunzători, mai stăruitori — într'un cuvânt prin aacest lucru, tinerii devin mai buni și mai morali.

Astfel de instituțiuni au fost introduse în cele mai multe țări. Adesea inițiativa privată căutând a face mai eficace eforturile guvernelor în această direcție, a creat o oarecare număr de ateliere școlare. În Suedia, dl O. Salomon, a fondat lângă Stockholm marea școală dela Nääs, care a servit ca model multor stabilimente de acest fel din Europa; dl Abrahamson a consacrat în acest scop o parte a averii sale. În Italia, grație dlilor Golfarelli, Vilari și Borgna, propagatori ai acestei genioase idei, guvernul a delegat o comisiune pentru a vizita școalele din străinătate.

Și acum se pot vedea în Italia dezvoltându-se numeroase instituțiuni de acest fel, după principiile dlui Salomon. În multe din orașele Germaniei, în Hanovra, la Breme, la Gölitz, la Silesia, s-au creat cursuri temporale de lucru manual. În Austria, în Elveția, în Olanda, școalele de lucru manual, instituite după modelul celei dela Nääs, au luat o mare dezvoltare. În Danemarca, dela 1892, acest învățământ a devenit general, și sub acest raport Belgia nu ocupă ultimul loc: ajunge să menționăm școala normală din Bruxelles, condusă de dl Sluys.

Dl Sluys, grație aspirației sale zilnice, este pătruns de însemnătatea educativă a lucrului manual în școală și l-a în stabilimentul ce dirige, toată dezvoltarea necesară. Guvernul belgian a introdus lucrările manuale în școalele normale ale statului la 1887, în urma propunerilor prezentate ministrului de

instrucțiune publică, de cătră dñii Sluys și Van Kalken la 1883. *)

În România inițiatorul și propagatorul acestui nou obiect de instrucțiune este dl George Moian. În 1887 el dădă la Brașov, în Transilvania, o serie de cursuri publice, pentru învățători și elevii școalelor primare și secundare; aceleași cursuri le-a continuat la Sibiu până în Septembrie 1892. În același timp a organizat lucrul manual în seminarul pedagogic și teologic român din acest oraș. În 1892, prin decret ministerial, dl Moianu a fost numit profesor la cele două școale normale de institutori și învățători din București.

Adesea în greua sarcină ce împlinește dl Moian trebuie să învingă ignoranța unora și spiritul de rutină al altora. Aceste eforturi pentru răspândirea lucrului manual sînt vrednice de toată lauda. Pentru a-l și îmbogăți cunoștințele și pentru a studia organizarea acestui învățământ, în celelalte țări, d-sa a întreprins două călătorii în Austria, Germania, Franța, Elveția, Belgia, Danemarca, Suedia și Norvegia. Așa încât în acești din urmă trei ani, de când e profesor în București, a realizat cu elevii săi progrese, cari pentru d-sa nu sînt întru nimic mai puțin onorătoare decât medalia de aur și diploma ce a obținut pentru lucrările sale personale la expoziția cooperativilor români din Craiova.

Astăzi grație ardorei neobosite a dlui Moian, învățământul lucrului manual începe a se generaliza peste toată întinderea țării. Mulți dintre elevii dlui Moian, predând la rîndul lor, au adus în școalele primare-rurale și urbane, copiilor de orașeni și de țărani, acest învățământ atât de salutar și atât de necesar.

Pe de altă parte, ca un început de încurajare, legea Instrucțiunii deja menționată, acordă, ca în Englitera, un spor de 10% asupra salariului învățătorilor, cari cunosc și predau lucrul manual în școalele lor.

Până acum în școalele normale de institutori, dl Moian a introdus specialitățile următoare: tâmplăria, lucrări ușoare în metal, sculptura geometrică, cartonagiul; și în școalele normale de învățători: tâmplăria, lucrări ușoare în metal, cartonagiul, împletitul de paie și nule. Dl Moian insistă deosemena pentru înființarea de cursuri speciale permanente, de o durată de șase până la șapte ani, ceea-ce speră să obțină.

Un fapt recent aduce încă omagiu meritului valorosului profesor din București: întors din călătoria sa în Europa, dl Moian a prezentat guvernului un raport, după care guvernul bulgar a cerut copie pentru a înființa stabilimente similare în Bulgaria.

Nu intră în intenția noastră de a face prea multe elogii dlui Moian, care dealtminte publică și remarcabile studii cu privire la specialitatea sa. Vom adăuga numai pentru a sfîrși câteva vorbe asupra însemnătății, cu totul speciale, pe care lucrul manual reprezintă pentru România și îndeosebi pentru bunăstarea țaranului român.

Țeară cu totul agricolă, România posedă în abundență materii prime pentru lucrări industriale. Această materie nu cere decât să fie transformată pentru a servi la trebuințele vieții, făcându-o mai lesnicioasă și mai bună. Poporul veșnic în apărare contra năvălirilor străine, și tulburat în desvoltarea sa de împroștiuri exterioare defavorabile, Românii nu și-au putut cultiva atitudinile cum ar fi dorit-o și au rămas înapoiați în ceea-ce privește arta industrială. Astfel, în timp ce bogății imense zac și putrezesc în fertilele șesuri ale Prutului, Siretului, Ialomiței și Argeșului, în timp ce alte bogății, nu mai puțin considerabile, rămân ascunse în înălțimile Carpaților, bunăstare a întregii populațiuni lasă mult de dorit.

În cele mai multe regiuni, pe căldură ca și frig, țărani români n-au pentru a-și acoperi capul, decât tradiționala cușmă; și cu toate acestea nu materia primă lipsește pentru pălării: paiele de tot felul sînt din belșug. Același lucru se întâmplă cu obiectele de o întrebuințare continuă și indispensabile. Materia brută? eată-o! Rămâne de căpătat știința și depinderea de a o transforma și întrebuința.

Pe lângă salutara influență educativă, despre care am vorbit, introducerea și generalizarea lucrului manual pe toată întinderea țării va avea și o altă influență: nu mai puțin fericită, asupra vieții economice a poporului, a cărei bunăstare și prosperitate vor crește într-o măsură considerabilă.

Bruxelles.

Ioan N. Roman.

*) Vezi Raportul dlui de Reinke „Revue pédagogique belge”, 1891, pg. 398—413.

**) Exercițiul țării ochiul și mâna, astfel vei căpăta o voință fermă și un spirit pătrunzător.

*) Vezi: L'Enseignement des travaux manuels Sans les écoles des garçons, de A. Sluys, Bibliothèque Gilon, Ediția a 2-a Verviers

Lupta în comitate.

Alegerea din Vingard.

Sosind în Vingard alegătorii din toate părțile mai mulți și mai puțini, cu dorința arzândă de a lupta și de a învinge, dar neavînd noi cei din cerc nici o înțelegere, îndată-ce ni s-au adus ședulele prin domni Colbasi și Dr. Sâmpolean, fără multă vorbă, ca să nu venim în vre-o încurcătură, le-am primit și s-au împărțit alegătorilor.

Mai mulți alegători a adus Ohaba, bine s'a purtat preutul, cu mare diligență judele. Cu tot dreptul locul al doilea îl merita Alămorenii dela marginea cercului, Doamne cât de bine ascultă poporul, unde preoții își fac datoria. La locul lor au fost preoții din Cut, Tău, Beșinău, Cunța, Presaca, Gusu, Spring cel gr-cat, Girbov și Drașov. Misesrabil s'a purtat preutul-Juda din Sângătin, Daian, votînd cu contrarii, asemenea și poporeni dñsului. Asemenea rușine și dojană merită preoții Deac din Roșia, Deac din Țapu, preoți cu deplină calificare. Preoții din Broșteni, Boz, Păuca, Sorostin, Loamneș, unii dintre acestia nu au pregetat a merge până la Vinț la alegerea de deputat a lui Kemény. Asemenea nu s'a prezentat preutul gr-or. din Spring.

Dintre învățătorii, cari s-au prezentat, mai cu însușire s'a purtat învățătorul din Cut. De unde preoții s-au prezentat, aproape toți alegătorii s-au purtat brav, de unde nu au venit, și puținii alegători cu puțină excepțiune s-au purtat rău de tot.

Asemenea nu știu cum a absentat proprietarul din Dojdat, Crăciun și Ioan Muntean din Roșia.

Sașii prezenți mai mulți din Vingard și Ungurei au votat unul ca unul, cu contrarii nostri.

Cu toate eforturile dñșilor am reușit splendid: 110 ședule de ale noastre și 57 de ale lor. Nereușind am fi avut multe cauze de a protesta. Eată, că ei nereușind, în ne-căzul mare se pun pe proteste, pe basa păcatelor lor, după-cum am înțeles, ar fi înaintat 7 proteste. Ce rușine și căcățul și a învino-văți pe păgubaș. Preutul și învățătorul luteran din Vingard protesta, că nu l-l-a făcut cunoscut alegerea decât în ziua alegerii și plane la 2 ore p. m., deși preutul încă la începutul scrutinului a fost de față și alegătorii lor, cei mai mulți au votat înainte de amezi.

Alții strimorați au protestat contra notarului din Ohaba, că întâiu a adus lista de pe anul 1896, ear' numai mai târziu a adus lista de pe anul 1895.

Asemenea ar fi protestat contra notarului, cu durere, Român din Cut tot pentru listă, deși bietul păcătos s'a silit destul să schimbe ședulele cu de ale lor.

Din cercul Hiei-Murșene.

(După alegerile la congregațiune. — Un notar renegat și fricos).

„Mi-a povestit un privitor — dar' cuminte om, — că la alegerea congregațiunii din Dobra, protopretorul Goro cu ai sei, au mers pe la unii și alții informându-se, că oare are nădejde de reușită. Despre notari nu mai amintesc, că li s'a pus răspundere despre reușita domnului.

S'a vorbit, că cine se fie între membrii ce vor să fie aleși. Un Român, — care era designat spre acest scop — zice, că oare nu ar fi mai bine să rămână dñsul, deoarece ce nu are domiciliul de doi ani în comitat și așa se nu se dea anșă la protest.

L-s'a răspuns, că cine mai știe toate câte sînt pe aici, asta nu va ști-o nime. Astfel derurge alegerea, se aleg cei care s'a făcut vorbă și e bine. Când colo ce se vezi, se trezește Dobrenii cu protest contra unor aleși. Cine l-a făcut nu se știe încă. Unii domni din Dobra chibzuind bine lucrul și pricepînd șiretenia se dau și protestează și dñșii întreg actul alegerii, că așa-dar' nu numai a fost ales de membru la comitat un om, care n'a avut domiciliul de doi ani, ci mai mult, s'a ales chiar de membru de încredere, nefiind nici alegător, și astfel întreg actul a fost ilegal.

Fiecare pricepe viclenia purtată și aici, dar' va fi sigur, că acela, care a voit să sape groapa cuiva, la viitoarea alegere de bună-seama va căde însuși în ea.

Și alegerea din Ila era mai pe act să nu treacă fără un pic de jertfă. Notarul renegat din Sărb, Năndra Gyula — până n'ajunge notar a fost „fiul meu Iuliu” — trage pe părintele Budoiu din Câmpeni la judecată pentru pretinsă vătămare de onoare.

Spre acest scop își pune trei martori, pe gr-catolicul Șerban, pe dl Konyi și pe inevitabilul Ianky. Când au fost la adevă, voinecosul dar' fricosul notar nu s'a prezentat. Întreb pe un domn de omenie — cu toate-că-i de altă nație, — că de ce n'a venit prișul?

Dñsul îmi răspunde: „D'apoi și dacă va veni, cine poate mărturisii lucruri ce nu sînt și cari poftesc dñsul”.

Nu mai pe bietul Ianky l-a avut „fiu meu Iuliu” de credincios martor. Dar' și acesta a dat de pacoste, că de când era să fie martor mincinos, i-au scăzut și „nemesugu”. acum e kurtanemes numai de cinci prune, căci cu două prune a mai scăzut din valoare.

Sămanul de Năndra, nu-și aduce aminte că în anul 1893 noi îl aleserăm de tutor orfanal și din slujba aceasta ajunse notar. Că de nu-l alegem de tutor orfanal, nici-odată nu era notar. Și aceasta de s'ar fi întemplat, cu mult ar fi fost mai bine. Nici nu vrea să mai știe, că tata dñsului zugrăvia icoane pe la bisericile românești, ear' fiul seu e dușmanul căsătoriei religioase, de când are și el un fel de brăcilă colorată.

O de l'ar bate închinăciunile Românilor făcute pe la icoanele zugrăvite de tatăl-seu!

Deleanu.

O cerere dreaptă.

„Unirea”, apreciînd rezultatul alegerilor municipale din comitatul Albei Inferioare serie: „Sîntem mîngăiați, că s'a făcut un început bun și mult promițător, că sîntem deja 84 membri români, pe cari ne putem răzima între ori-ce împregiurări, și că constituind noi deja a 5-a parte din toți membrii congregațiunii, putem pretinde, ca și limba română să fie recunoscută de limba protocolară a comitatului”, așa încît toate autoritățile să fie îndreptățite a se adresa și românește cătră domni din Aud, cari de limba românească într'un comitat românesc abia voește să audă.

Acest rezultat și această consecuență relativă la limba română, este de sigur o mîndrie pentru luptătorii ce l-au obținut.

De ale Slovacilor.

(Gimnasiul slovac). Deși fondul strîns de Slovaci (100.000 fl.), pentru înființarea unui gimnasiu slovac de confesiune protestantă ar fi de ajuns, spre a se deschide deocamdată cele două din-tăi clase, totuși forul suprem bisericesc al Slovacilor protestanți, așa zisul convent general, nu și-a dat învoierea pentru înființare. Acum, aliații nostri s'au hotărît a înființa un gimnasiu neco-nfesiional și s'au adresat cu o petiție cătră guvern, cerînd permisiunea de a se constitui într-o reuniune cu singurul scop de a fonda și întreține un gimnasiu. Petiția iscălită de însuși președintele partidului național slovac, dl Pavel Mudron și adresată ministrului de interne, cuprinde între altele următorul pasagi:

„Deoarece-ce numărul cetățenilor de grain slovac în patria noastră, trece peste 2½ milioane, și cu toate acestea nu există nici o singură școală secundară cu limbă de propunere slovacă: numeroși cetățeni de grain slovac, avînd în vedere necesitatea urgentă de o școală secundară cu limbă de propunere slovacă, au hotărît a înființa o reuniune, al cărei scop să fie: a strînge într'acest sfîrșit fondul necesar, ear' până se va aduna, a sprîgini dintr-o parte a intereselor de pe banii adunați, pe studenții slovaci săraci sîrguincioși și cu purtare morală bună”.

La petiție sînt adăugate și statutele reuniunii, publicate în numărul dela 23 Noembrie al lui „Nár. Noviny”.

Dela Asociație.

Cetim în protocolul comitetului central dela 30 Oct., publicat în „Transilvania”:

„Concluzul adunării generale din 1895, nr. prot. 24, prin care s'a transpus comitetului central spre posibilă considerare, propunerea dlui G. Bogdan și consoții, în chestiunea cum ar fi să se redacteze foaia Asociațiunii pe viitor

„ — se încredințează comisiunii constituitoare din dñii I. V. Russu, Z. Boiu și Dr. C. Diaconovich, spre studiere și raportare

„Concluzul adunării generale din 1895, nr. prot. 25 prin care s'a transpus comitetului central spre posibilă considerare propunerea dlui G. Bogdan și consoții, referitoare la raportul general, ce ar fi să se facă an de an despre literatura română produsă pe teritoriul Ungariei

„ — se încredințează prim-secretarului Asociațiunii Dr. C. Diaconovich, spre studiere și raportare asupra modului de executare”.

Constatăm, că se crede necesar a studia încă „modul” de executare — ca-și-cum astfel de raporturi ar fi ceva ne mai auzit și ne mai văzut!

Măi departe e tim:

„Punctul prot. olului adunării generale din 1895, nr. 28 prin care la interpelarea dlui Dr. I. Blaga, președintele Asociațiunii promise că pe viitor se vor lua măsuri, ca să se raporteze la adunarea generală despre agenturile și bibliotecile populare, ce sînt în ființă prin despărțimintele Asociațiunii

„ — se predă biuroului spre știre”.

O altă știre este:

„Reuniunea femeilor române” din Abrud și jur, cu data de 16 Aug. a. c. cere un ajutor anual de 200—300 fl. pentru crearea unui al doilea post de învățătoare la școala elementară de fete susținută de reuniune în Abrud.

— Pentru anul acesta, fiind deja statuit bugetul Asociației, ajutorul nu se poate totuși ține în evidență și la timpul eu se va transpune comisiunii bugetare, pre studiere și raportare.

Despre lucrările intrate la concurs cetim:

Se prezintă elaboratele intrate la concurs literar publicat de Asociațiune cu data 1 Nov. 1894 nr. 430, cu termen pentru naintarea concurselor până la 1 Octomvrie 1895, și anume:

I. La premiul de 200 fl. pentru cea mai bună lucrare asupra obiectului: „Rezultatele comasării de până aci, bune și rele, cu privire la țeranul român din Transilvania” etc. au intrat două elaborate cu devisa: „Villobus unitis”. Poprietatea și b) „În bunăstare a hii fâlos, în neajunsuri nu-ți perde curajul. Loviturile sorții trebuie să le înfrunți u bărbăție”.

II. La premiul de 300 fl. intru acoperirea speșelor de tipar pentru un manual bun de învățământ pe seama școalelor medii, au intrat două elaborate, anume: a) „Laocoon de Jessing, în traducere română și b) Vieța și crierile lui Publiu Virgiliu Marone, cu devisa Știința e tesaur neprețuit”.

III. La premiul de 200 fl. pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului:

Dietetica populară, cu deosebită considerare a modului de viață al țeranului român, au intrat două elaborate cu devisa: a) Ascultați u toții de mine, Căci eu vă învâț a trăi bine. b) „Meus sana in corpore sano”. Elaboratele intrate pentru premiul I. de 200 fl. e dau spre censurele dlui Onoriu Tilea, inginer în Sibiu; Elaboratele intrate pentru premiul al II-lea de 300 fl. se dau spre censurele dlui Virgil Onițiu, profesor și director gimn. în Brașov. Elaboratele intrate pentru premiul al III-lea de 200 fl. se dau spre censurele dlui Dr. G. Vuia, medic în Arad.

CRONICĂ

Sibiu, 25 Noemvrie n.

Archiducele Franz Ferdinand va face o călătorie în Egipt. Va fi însoțit de archiducele Eugen și, la dorința sa, nu va fi primit oficial.

Procesul nostru de mâne. Pe mâne e pusă pertractarea procesului de presă ce i-s-a intentat „Tribunei” pentru publicarea poeziei „Martirilor români” de Smara. Autoarea fiind din București, se înțelege că nu va compara înaintea curții cu jurați. Postul redactor responsabil din vara anului trecut, dl A. Dordea, deasemeni este dus deja de un an în România. Rămâne de apucat numai editorul responsabil, domnul T. Liviu Albini.

La temniță. Din Grădiște ni-se scrie, că domnul N. Trimbiționiu, învățator, osândit pentru că ar fi agitat la ură contra Ungurilor, i-s-a înmanat deja hotărârea Curiei, care reducând la 3 luni pedeapsa de un an temniță, cât i-a dat tribunalul din Deva, — îi face cunoscut, că sentința nouă s-a ridicat la valoare de drept. În curând dl Trimbiționiu va trebui deci să plece la temniță.

Conferențele publice ale tinerimii universitare române din Budapesta, continuă a fi obiectul celor mai nobile interese din partea universitarilor. Fiecare conferență este ascultată cu interes și plăcere, ear la urmă discutată viu. Cea din urmă a ținut-o Sămbătă, dl Andrei Pop, rigorosant în drept vorbind cu desăvârșită cunoștință, cu mult spirit și rutină despre „căsătorie”, criticând mai ales din punctul de vedere a științei de drept căsătoria civilă. Conferențiarul a fost întâmpinat cu multă simpatie, ear tratatul său ascultat cu interes viu, a fost aplaudat la sfârșit. Și această conferență, ca și celelalte trei anterioare, le publicăm la alt loc al ziarului nostru, într-un extras mic, în vreme-ce spațiul nu ne permite publicarea în întregime ei. Cu acest privilegiu ținem să adresăm bravei tinerimii universitare din Budapesta cuvântul de bărbătare, dorind să persevereze pe calea începută în acest an, căci frumoase lucruri va pute săvârși. Începutul e frumos de tot...

Nedemn. Mai zilele trecute vre-un individ smintit a spart o fereastră la casa dlui Dr. I. Rațiu. S-au făcut deosebite comentarii asupra acestui fapt. Deasupra tuturor trebuie să cumpănească disprețul general ce trebuie să aibă toți față de indivizi, cari se dedau la asemenea fapte nedemne.

Alegeri municipale în comitatul Bistrița. „Bistrițer Zeitung” (nr. 49 a. c.) se plânge de lipsa de interes la — Sași; despre Români constată, că au învins în 2 cercuri și au câștigat în 1 cerc, „și anume acolo, unde inteligența lor este relativ poate mai numeroasă”. Ziarul sășesc

exprimă părerea, că „nu ar fi văzut fără bucurie o învingere română pe toate liniile”.

Alegerea de deputat din cercul Făget se va face la 4 Decemvrie n.

Sperăm că alegătorii români nu vor căde în ispite și că nu se vor găsi nici Români comerciali-politici. Presa, credem, va fi ținută în curent cu cele ce se petrec!

Apărătorii steagului unguresc. Sub acest titlu foile maghiare aduc amănunte despre procesul intentat lucrătorilor Gulyás Gábor, Szokolovszky Elemér, Nyeste Béla și Szavary Antal, cari sub cuvânt că apără steagul unguresc, s-au năpustit toți patru asupra fraților Ivan și Vladimir Frank, bătându-i rău, rănindu-i cu cuțite, pentru că ei au demonstrat contra steagului unguresc. Procesul început la 23 c. înaintea tribunalului din Zagreb, s'a amnat, deoarece-ce frații Frank nu erau prezenți, ci duși la temnița din Belovar. Este evident însă, că guvernul nu i-a readus la pertractare numai ca procesul să se poată amina. Hédevary nu de geaba este elev al lui Tisza!

Foi oprite. Părintescul nostru guvern ear a oprit intrarea în țeară a foilor „Solidaritate Latină” și „Adevărul” din București. „Budapesti Hirap” spune, că până mai zilele trecute „Adevărul” i-se permisesse intrarea, „câci după-ce a fost oprit odată, dedese promisiunea că se va îndrepta”. Aceasta era pe vremea când pornise campania violentă și neașteptată contra dlui V. A. Urechia. Acum se vede că a scris ceva neplăcut „patrioților”.

Și mai și decât Pestanii. Clubul universitar din Cluj, a decis să nu mai ajutore foaia din Budapesta „Egyetemi Lapok”, din cauză că atitudinea ei este — antiliberală! Asemenea a desaprobat antisemitismul, care se lățește în cercurile studențești din Budapesta.

Expulsare. Din Tulcea a fost expulsat un protopop armean, din cauza agitațiilor ce le făcea.

Di Al. Odobescu, cunoscutul scriitor român, s'a otrăvit, spune o telegramă dată din București foilor străine. Asupra cauzei nu aflăm în ele nimic. Despre motivele acestui act, scrie „Timpul”, de desperare, circulară mai multe versiuni contradictorii. Unii pretind a ști, că defunctul a luat fanesta hotărâre în urma unor supărări de familie. Alții o atribuie unor împiegurări intime, asupra cărora e bine de a arunca vâul uitării. Cei mai deaproape amici ai defunctului știu că suferia demult de o boală foarte dureroasă, care îl adusese la desperare.

Marea ducesa Olga Nicolaevna, fata Țarului Nicolae II, va fi botezată la 26 Noemvrie. Țarevna lăpțează însăși pe mica mare-ducesă.

La deschiderea canalului dela Poarta-de-fer, în Iunie a. v. va asista împăratul Francisc Iosif, regele Carol și Alexandru al Serbiei.

Rugarea „Albinei” din Sibiu pentru notarea scrisurilor fonciare ale acestui institut la bursa de Viena a fost respinsă de consiliul bursei, scrie „N.-Fr.-Presse”.

Victoria Cehilor-tineri. Alegerile din orașe pentru Dieta Boemiei, dau următoarele rezultate: 13 Germani-liberali, 7 Germani naționali, 37 tineri-Cehi și 1 Ceh-bătrân. A fost un balotagiu între un German-național și un German-liberal. Un tânăr-Ceh a căzut contra unui progresist și un al doilea contra unui Ceh-bătrân.

O crimă îngrozitoare. Ziarul rutean „Galiceanin” și după el „Pravoslavnaia Bucovina” publică următoarea corespondență, ce s'a trimis celui dintâiu ziar sub titlul „Din misteriiile unei mănăstiri bucovinene”: „Vă comunic o întâmplare, care va fi negreșit dată publicității în curând în toate ziarele, va produce senzație în Europa întreagă, și în momentul de față este concluent pentru ocuparea scaunului arhiepiscopesc din Cernăuți. Egeumenul mănăstirii dela Dragomirna este un călugăr cinstit, dar puțin cult, fost vizitiu al feieratului episcop Blaievi. Afară de cunoștințe elementare și de o instrucție călugărească superficială, călugărul acesta n'are nici un alt soi de instrucție. De Igeumenul din Dragomirna se ține expozitura mănăstirii din Suceava, unde se află câțiva călugări destinați pentru slujbă pe lângă moaștele sf. Ioan cel Nou. Capul acestei expozituri este archimandritul Emanoil Ciuntuleac. Pentru-că puțin instruitul egumen dela Dragomirna se nu se crează superior archimandritului din Suceava, feieratul metropolit Andreievici a conferit archimandritului Ciuntuleac dreptul de vizitare canonică în mănăstirea dela Dragomirna. De altfel dreptul acesta de vizitare a mănăstirilor îl are, afară de metropolit, numai archimandritul arhiepiscopal, funcție ocupată de mai mulți ani de către actualul administrator al arhiepiscopiei Arcadiu Ciupercovici. Privilegiul, dat de răposatul metropolit archimandritului Ciuntuleac a fost o mare distincție, totodată însă negreșit și lucru indispensabil din punctul de vedere al destoiniciei bisericesti. Archimandritul Ciuntuleac s'a folosit de acest drept, în ori-ce cas, cu mai multă conștientizată decât archimandritul episcopal, care, un bătrân slăbănog, nici nu poate să-și îndeplinească exact datorințele. Mănăstirea Dragomirna adăpostea și grăiea în sinul său de mai multă vreme pe un preot

mirean, bolnav la minte, cu nume de Bartolomei Stoian, fost catehet la un gimnasiu, om inteligent și cult, pentru întreținerea căruia mănăstirea primia lea de bolnavului. Dar, având în vedere puțină cultură a egumenului, îngrijirea bolnavului a fost nu numai neîndeplinită, ci de-adreptul neomenescă. Bolnavul era bătut, pedepsit prin detragerea vîptului, ținut adeseori zile întregi într-o chilie încaută, peste tot l'au chinuit într'un mod neomenesc prin foame, frig și lipsă de libertate. Trebuie să observ, că bolnavul nu făcea parte din bolnavi periculoși. Convingându-se despre modul de tratare a bolnavului preot, archimandritul Ciuntuleac a făcut arătare la consistor. Răposatul metropolit a însărcinat cu regulara afacerii pe archimandritul arhiepiscopal, adică actualul administrator al arhiepiscopiei. Și ce s'a întâmplat? Archimandritul arhiepiscopal a trimis raportul archimandritului Ciuntuleac tocmai egumenului mănăstirii (favoritului său), ear acesta a raportat, că toate sînt în regulă — și treaba s'a aruncat ad acta. De când cu administrarea metropoliei prin archimandritul Ciupercovici, archimandritul Ciuntuleac a întreprins earși o inspecție canonică, ear întemplerarea a vrut așa, că în același timp la Dragomirna a fost și arheologul prof. Romstorfer, petrecând câteva zile în arhivele mănăstirești. În companie cu archimandritul a cercetat clădirea mănăstirii și în modul acesta au sosit amândoi înaintea chiliei încaute, din care eșiau gemete de om. Gemetele au trezit curiositatea amândorora, dar cheia dela chilie se perduse undeva; încât mai mult decât un cîș au trebuit să aștepte până se găsi, aflându-se cum că un flăcău oare-care o păstra, care flăcău însă lucra pe câmp departe la o jumătate de cîș dela mănăstire. Dar în sfîrșit au descuiat chilă și li-s'a înfătoșat o priveliște sguduitoare de suflet: pe paie zăcea preotul Stoian, pe jumătate gol, tremurând, stors de foame, plângându-se de tirania neauzită a bătelor, de foame și frig. Așa se înfătoșă acel „toate în regulă” cu martirul nefericit, regula, care a putut corăspunde vederilor egumenului, dar n'a trebuit să îndealească pe archim. Ciupercovici. Archimandritul vizitator a trimis earși raport către consistor, ear profesorul Romstorfer către guvern. Din partea consistorului s'a ales treaba cu următorul rezultat: administratorul arhiepiscopal a detras dela archimandritul Ciuntuleac dreptul privegherii canonică, supunându-l ipso facto, ca exposit, sub puterea egumenului incult. Din partea guvernului s'a pornit pe cale telegrafică expozituri polițienești la Ișcan a cerceta afacerea, ear comisia sosită la fața locului a găsit situația nefericitului preot, încă și mai groaznică, căci după plecarea vizitatorului archimandrit egumenul nu s'a așteptat la o astfel de surprindere și s'a crezut fără primejdie. Epilogul la toate acestea este următorul: jertfa slăbăteților și barbariilor întunerecului a expirat. Îndată a început a funcționa în mănăstirea dela Dragomirna comisia forensă și o parte nu mică a răspunderii pun pe administratorul eparchial.

MAI NOU.

Proces de presă.

În momentul de a pune ziarul sub presă, primim următoarea telegramă:

Seghedin, 25 Noemvrie n. În procesul intentat „Zastavei” pentru articolul scris de Nicola Tomits, autorul a fost osândit la 1 an temniță de stat și 500 fl. amendă.

SERVICIUL TELEGRAFIC

al „TRIBUNEI”.

Viena, 25 Nov. n. Ieri seară a fost arestat în Adlergasse un om îmbrăcat în haine elegante. El purta pe umeri un pachet mic cuprinzând o libră de iarbă de pușcă și fitil. Întrebat fiind, răspunse că îl chiamă Koloman Szecsödi, fost deputat, și că a vrut se ducă earba de pușcă afară pentru a-i da acolo foc, ceea-ce îi face bucurie ca la un vîntor ce este. Dând și mai multe răspunsuri fără rost, medicul poliției a constatat, că Szecsödi e bolnav la minte și a dispus transferarea lui în casa bolnavilor pentru a fi observat.

Din altă parte, se pretinde că se prefăce numai și că a vrut să făptuească un atentat.

Atena, 25 Nov. n. Ambasadorul (ture) de aici a primit ordin a se reîntoarce imediat la Constantinopol. Lucrul acesta a produs mare senzație.

Roma, 25 Noemvrie n. Deși este încă răgușit, starea Papei totuși nu dă loc la îngrijiri.

Atena, 25 Noemvrie n. Consulul general din Budapesta, Assim Bej a fost numit ambasador în Atena.

Atena, 25 Noemvrie n. În Creta a avut loc ieri neorîndueli, în cari 10 soldați și mulți insurgenți au fost omorîți.

Bibliografie.

La „Institutul Tipografic” (Sibiu) se află de vînzare operele literare ale lui Delavrancea (novele). Al. Vlahuță, (romanul „Dan” și poezii), Ioan N. Roman (poezii), Traian Dumitrescu (poezie și nuvele), Russu Șirianu (nuvele), Gherea (critice) etc. etc.

Atragem asupra acestor literați atenția cetitorilor nostri.

Din București primim o carte intitulată „Reprezentarea proporțională a minorităților, studiu asupra sistemelor electorale” de Dimitrie S. Nenitescu, doctor în drept și în științele politice, inginer hotarnic. Pentru cei, cari luptă pe terenul politice cartea dlui D. Nenitescu este o lectură instructivă și interesantă. Cartea deși mare, costă numai un leu.

Prețul mărfurilor.

Piața din Mediaș. Dela 21 Noemvrie n. Grâu hectolitru fl. 4.50 până fl. 5.—; grâu mestecat fl. 3.50 până fl. 4.—; sîcără fl. 3.60 până fl. 3.75; orz fl. — până fl. —; ovăs fl. 2.35 până fl. 2.50; cucuruz fl. 3.— până fl. 4.80; mazăre fl. 5.— până fl. 5.25; fasole fl. 4.80 până fl. 5.—; linte fl. — până fl. —; sîmînță de cânepă fl. 4.— până fl. 5.—; sîmînță de in fl. 6.— până fl. 7.—; cartofi fl. 1.— până fl. 1.50; mîlaiul fl. — până fl. —; sîu brut 100 chilogrami fl. 20.— până fl. 24.—; lumini de sîu turnate fl. 36.— până fl. 38.—; unsoare de porc 100 chl. fl. 70.— până fl. 80.—; slănină 100 chilo fl. 60.— până fl. 70.—; sîpun 100 buc. fl. 20.— până fl. 30.—; cânepă fl. 30.— până fl. 32.—; fîn fl. 1.60 până fl. 2.—; carne de vită chilo 40 cr.; carne de vițel 32 până 40 cr.; carne de porc 48 până — cr.; carne de oaie — până 24 cr.; ouă 4 cu 10 cr.

LOTERIE.

Tragerea din 23 Noemvrie 1895.

Budapesta: 55 51 82 2 71

Calendarul zilei.

14/26 Noemvrie 1895.

Iulian: (†) S. Apostol Filip.

Gregorian: Conrad.

Soarele: răsare 7.15 apune 4.18 m.

Buletin meteorologic.

Sibiu, 25 Noemvrie n. 8 ore dimineața.

Presiunea atmosf. în mm. (Mediul lunar 755.9)	Diferența din presia	Temperatura după Celsius	Maximul și minimul de temperatură	Direcția vîntului
Observată				
729.3	-2.1	+0.6	+3.5+0.2	NV

Din țeară 25 Nov. n. 7 ore dimineața.

Stațiunile	Presiun. atmosf. în mm.	Temperatura Celsius	Vîntul direcția	țaria
Budapesta	760	+ 11.9	N	8
Sătmăr	760	+ 15.2	SO	2
Cluj	763	+ 17.0	V	2
Orșova	76	—	—	—
Arad	76	+ 9.8	—	—
Panclova	761	+ 13.0	V	2

Sosiți în Sibiu

În 3 Noemvrie n. 1895.

Hotel „Neurher”. I. Schwarz din Odenburg. Dr. E. Sonnenburg, profesor și Dr. Zeller din Berlin. D-na Daniel din Brașov. Dr. Rakocz din Mercurea. I. Will și C. Pfan din Budapesta, S. Singer și M. Weiss din Viena toți comercianți.

Hotel „Împăratul Romanilor”. Schönfeld, major din Alba-Iulia. Laupp cu soția, locotenent din Brașov. Keresztes, locotenent din Osorheim. Kovacs, locotenent în Brașov. Mețian, protopop din Zărnești. Schuster, preot. Staudemair, privatier din Deva. Malinor cu soția, privatier din Piski. Karress, fabricant din Mediaș. Telek, capitán, Bartha, amplotat, Schödel și Feitscher, toți din Budapesta. Kelemen, Stolz, Kessler, Salamon, Kerner și Freiwilg din Viena, Baum și Grünfeld din Budapesta, Kolauch din Seghedin, toți comercianți.

Teatrul orașenesc în Sibiu.

Marți, 26 Noemvrie n. 1895:

„Das Spitzentuch der Königin”.

Operetă în 3 acte.

Metasă-Fonlard 60 cr.

până la fl. 3.35 pe metru — japoneze, chineze etc. în cele mai noue desemnuri și colori, precum și metasă-Henneberg neagră, albă și colorată dela 35 cr. până la fl. 14.65 p. metru, lucie, învîrgată, în flori, damaste etc. (ca 240 calități diferite și 2000 colori și desemnuri etc. diferite) se trimite în casă liber de porto și de dare. Mostre imediat. Pentru Elveția porto dublu pe scrisori.

[29] 41-44

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 23 Nov. n. 1895.

Sămînțe	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilo
dela	până	dela	până	
Grâu				
Bănățenesc nou	75	76		
Grâu dela Tisa	75	76		
Grâu „Pesta”	75	76		
Grâu de Alba-Reg.	75	76		
„Bacica	75	76		
Grâu ung. de Nord	75	76		
Sămînțe, vechi ori noue	Solul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.	
		dela	până	
Săcără	70—72	5.65	5.70	
Orz	de nutreț	60—62	5.80	6.—
„	de vînzare	62—64	—	—
„	de bere	64—66	—	—
Ovăs	39—41	6.40	6.70	
Cucuruz (porumb)	75	6.75	6.80	
„bănăț.	76	6.—	6.05	
„de alt soi	76	—	—	
Maiză	—	—	—	
Hrișcă	—	—	—	
Grâu	Sept.-Oct.	7.01	7.08	
„Cucuruz	Mart.-Apr.	6.19	6.21	
„Ovăs	Mai-Iun.	6.20	6.22	
„	Iulie-Aug.	5.79	5.81	
„	Mart.-Apr.	—	—	
„	Oct.	—	—	
Produse diverse	Solul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilo	
		dela	până	
Săm. de trif.	Lucernă ungurescă	35.—	40.—	
„	roșie	55.—	60.—	
„	rafinat	—	—	
„	dela Pesta	53.—	54.—	
„	dela țeară	—	—	
„	svîntăță	48.50	49.50	
„	afumată	53.50	54.50	
Său	—	—	—	
Prune	—	—	—	
Lăctar	alavon, nou	18.25	18.75	
„	bănățenesc	17.—	17.50	
„	brută	—	—	
„	galbină străcurată	—	—	
„	de Rosenau	—	—	
„	brut	—	—	
„	Drojdințe de spirt	—	—	

Cursul pieței din Sibiu.

Din 25 Noemvrie n. 1895.

Hărție-monetă română	Cump.	9.2	vînd.	9.57
Lire turcești	—	10.50	—	10.60
Imperiali	—	9.59	—	9.61
Ruble rusești	100 a	129	—	131
Galbeni	—	5.63	—	5.72

Bursa din Budapesta.

Din 23 Noemvrie n. 1895.

Renta de aur ung. 6%	—	—
„ de aur ung. 4%	123.50	—
„ ung. val. cor. 4%	99.45	—
Imprumutul căilor ferate ung.	125.70	—
Amortizarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	123.—	—
Amortizarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune)	108.—	—
Bonuri rurale ung.	98.—	—
„ croate-slavone	98.75	—
„ Obligatiunile desp. regalilor	101.25	—
Imprumut cu premiu ung.	158.—	—
„ Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin	147.—	—
Renta de hărție austriacă	101.—	—
„ de argint austriacă	101.—	—
„ de aur austriacă	123.—	—
„ Losurile austriace din 1860	107.—	—
Acțiunile băncii austro-ungare	107.—	—
„ de credit ung.	—	—
„ de credit aust.	—	—
Scrisuri fonciare ale institut. de cred. și economii „Albina”	100.75	—
Argintul	—	—
Galbeni împăratești	5.78	—
Napoleon-d'ori	9.61	—
Mărci 100 imp. germane	59.80	—
Londra 10 Livers sterlingi	121.15	—

Bursa de Viena.

Din 23 Noemvrie n. 1895.

Institutul Tipografic în Sibiu

Biblioteca populară a „TRIBUNEI”

Bedeus, protopretor.

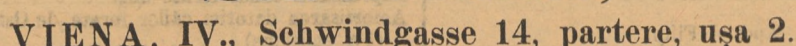
Dr. Lemény.

0 x 0 x 0 x 0 x 0 x 0 x 0

ai mare de exemplare, cu de

sebite librariilor și preste

Celor-ce cumpără un număr mai mare de exemplare, cu deosebire librariilor și preste la
vândătorilor, se dă rabatul cuvenit.

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1-a Octomvrie 1895.

Copșa-mică—Sibiu—Avrig—Făgăraș.

7.08	12.47	6.14	Vinga . . .	9.42	2.40	10.11
8.01	2.05	7.39	Timișoara .	8.20	1.12	9.10

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.

Sibiu Cisnădi

F. Livio Albini

Nota: Oarele însemnate în stângă stațiunilor sînt a se citi de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numarii încadrați cu linii groase însemnează oarele de noapte.